

OBSAH

Předmluva ke druhému vydání	5
ÚVOD	9
ČÁST PRVNÍ	
Od idealismu a revolučního demokratismu k dialektickému materialismu a vědeckému komunismu	33
Kapitola první	
Utváření revolučně demokratických názorů K. Marxe a B. Engelse a jejich filozofický základ	35
1. <i>O některých zvláštnostech první etapy formování marxistické filozofie: idealismus a revoluční demokratismus</i>	35
2. <i>Gymnazijní práce K. Marxe. Tradiční názory, které Marx brzy definitivně opouští. Úvahy o poslání</i>	46
3. <i>Marxův dopis otci. Sblížení s mladohegelovci. Problém nutného a jsoucího a idealistická hegelovská dialektika</i>	52
4. <i>Marxova doktorská disertace Rozdíl mezi Démokritovou a Epikurovou přírodní filozofií. Epikureismus jako osvícenství antického období</i>	58

5. <i>Doktorská disertace. K. Marx a hegelovská koncepce antické atomistiky. Filozofie a náboženství. Ateismus jako východisko vědecké a revoluční filozofie</i>	65
6. <i>Doktorská disertace. Sebevědomí a empirická činnost, teorie a praxe, filozofie a revoluce. Dialektika a otázky dějin filozofie</i>	72
7. <i>Revolučně demokratická kritika pruských pořádků. Dialektika jako nástroj revoluční kritiky feudálně romantických iluzí</i>	82
8. <i>Engelsův přechod na pozice ateismu. Vytváření jeho revolučně demokratických názorů</i>	86
9. <i>Engelsův přechod na pozice mladohegelovství. Revolučně demokratický výklad Hegelovy filozofie</i>	95
10. <i>Engelsův boj proti Schellingovu iracionalismu. Vztah k Hegelovi, k mladohegelovcům a k Feuerbachovi</i>	103
11. <i>Některé předběžné závěry. Marx a Engels a mladohegelovské hnutí koncem třicátých a počátkem čtyřicátých let</i>	116
Kapitola druhá	
Počátek přechodu od idealismu a revolučního demokratismu k materialismu a komunismu	122
1. <i>Práce Karla Marxe v Rheinische Zeitung. Vystoupení na obranu utlačených a vykořisťovaných mas, vztah k utopickému socialismu a komunismu</i>	122
2. <i>Revolučně demokratické pojetí úlohy filozofie v životě společnosti. Filozofie a náboženství. Vztah k Feuerbachovi. Kritika reakčního romantismu</i>	135

3. <i>Svoboda a její nutný projev v tisku. Ideálno a materiálno, podstata a jev. Podstata státu a jeho vztah k soukromým zájmům. Problém objektivní zákonitosti</i>	155
4. <i>Engelsova roztržka s »Mladým Německem«. Počátek odklonu od mladohegelovců</i>	173
5. <i>Materiální zájmy a ideální principy třídy a strany. Perspektivy sociální revoluce. Začátek přechodu k materialismu a komunismu</i>	185
Kapitola třetí	
Konečný přechod k dialektickomaterialistickému a komunistickému světovému názoru	195
1. <i>Na prahu nového vědeckého filozofického a komunistického světového názoru. Marxův rukopis Ke kritice Hegelovy filozofie práva</i>	195
2. <i>Engels a utopická socialistická učení ve Francii a Anglii</i>	220
3. <i>Příprava vydání Deutsch-Französische Jahrbücher. Na prahu dialektického a historického materialismu</i>	231
4. <i>Lidská emancipace a historické poslání proletariátu. Vědomí a bytí, ideálno a materiálno. Socialistická revoluce a překonání odcizení</i>	241
5. <i>Články B. Engelse v Deutsch-Französische Jahrbücher. Kritika buržoazní politické ekonomie a filozofickohistorické koncepce T. Carlyla</i>	260
6. <i>Marx a buržoazní politická ekonomie. Ekonomicko-filozofické rukopisy z roku 1844. Odcizená práce a soukromé vlastnictví</i>	269
7. <i>Antagonismus práce a kapitálu. Kritika rovnostářského komunismu. Různorodost forem sociální činnosti lidí</i>	284

8. *Materialistické pojetí přírody a člověka. Hodnocení Feuerbachova antropologického materialismu. Kritika Hegelovy idealistické dialektiky* 295
9. *Ekonomicko-filozofické rukopisy z r. 1844 a antimarxistické interpretace marxismu* 317
10. *Komunistické názory B. Engelse. Kritika buržoazní demokracie a pseudosocialistických prohlášení liberálů* 337

ČÁST DRUHÁ

Vytvoření základů dialektického a historického materialismu v dílech Marxe a Engelse 343

Kapitola první

Teoretické zdůvodnění dialektickomaterialistického a komunistického světového názoru. Boj proti filozofickým a politickým koncepcím buržoazního radikalismu 345

1. *Kritika spekulativního idealismu a idealistické dialektiky. Dialektickomaterialistické řešení základní filozofické otázky. Historicko-filozofická koncepce K. Marxe a B. Engelse* 345

2. *Kritika mladohegelovské teorie »hrdinů« a »davů«. Zákonitost rostoucí úlohy lidových mas v dějinách. Problémy materialistické dialektiky* 370

3. *Kritika mladohegelovské kritiky proudhonismu. Hodnocení Proudhonova učení. Vědecký komunismus a úkoly kritického překonání buržoazní politické ekonomie* 386

4. *Engelsova kniha Postavení dělnické třídy v Anglii. Historický materialismus a konkrétní sociální výzkumy* 395

5. *Marxovy Teze o Feuerbachovi* 406

6. <i>Nové společné dílo K. Marxe a B. Engelse Německá ideologie. Organizace »Komunistického korespondenčního výboru«. Kritika sektářského stanoviska W. Weitlinga a pseudo-komunismu H. Kriega</i>	419
7. <i>Završení kritiky mladohegelovského idealismu. Kritika Stirnerova anarchismu a jeho filozofické základny</i>	428
8. <i>Nové aspekty materialistické kritiky Feuerbachovy filozofie</i>	438
9. <i>Základní předpoklady historického materialismu. Objektivní a živelné ve vývoji společnosti. Svoboda a nutnost</i>	444
10. <i>Historický vývoj forem vlastnictví. Rozpor mezi výrobními silami a výrobními vztahy. Problém státu a revoluce</i>	460
11. <i>Společenské vědomí a společenské bytí</i>	470
12. <i>Kritika politické teorie německého buržoazního radikalismu. Socialismus a demokracie</i>	478
Kapitola druhá	
Materialistické zdůvodnění vědeckého socialismu a kritika maloburžoazního utopismu	489
1. <i>Proletářský komunismus a maloburžoazní hlásání beztřídního socialismu</i>	111
2. <i>Marxova kritika ekonomické utopie P. Proudhona a otázka historicky přechodného charakteru kapitalistických vztahů</i>	504
3. <i>Materialistická dialektika a Proudhonova Filozofie bídy</i>	514
4. <i>Organizace »Svazu komunistů«. Engelsova práce Zásady komunismu</i>	527
5. <i>Manifest Komunistické strany</i>	537
ZÁVĚR	551
LITERATURA	562
Jmenný rejstřík	571